

Naurulokkien pesinnän aiheuttamat haitat Keuruun Kaivoslahdella

YMPJAOST 23.10.2024 § 31

418/11.03.00/2022

Valmistelija	ympäristönsuojelutarkastaja Taina Lahtinen-Joensalmi, puh. 040 587 2229, taina.lahtinen-joensalmi(at)keuruu.fi
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.
Esittelijä	Ympäristönsuojelutarkastaja Lahtinen-Joensalmi Taina
Päätösehdotus	<p>Keurusselän ympäristönsuojelijaosto toteaa valituksiin naurulokkien pesinnän aiheuttamista haitoista Keuruun Kaivoslahdella seuraavaa:</p> <p>Keurusselän ympäristönsuojelijaosto ymmärtää valituksissa esille tuodun harmin ja huolen myös tulevista haitoista. Viestinnässä ei ole myöskään riittävällä tavalla osattu tuoda esille naurulokkien merkitystä Kaivoslahdelle toivottujen sorsalintujen pesinnän onnistumisen kannalta. Naurulokki on lintukosteikkojen avainlaji, jonka yhdyskunnat antavat muiden vesilintujen pesille ja poikasille suojaa.</p> <p>Käytettävissä olevan tiedon mukaan Kaivoslahdella ja sen lähialueella Ketveleenlahdessa on kuitenkin myös aikaisemmin ollut yhteensä lähes samansuuruisia lokkiyhdyksuntia kuin kesällä 2024 Kaivoslahdella oli. Vuosien välillä lokkien määrässä on myös ollut huomattavaa vaihtelua. Pesinnän onnistuessa lokit ovat pesimäalueella noin 2-2,5 kuukautta ja lähtevät heinäkuun alkupuolella.</p> <p>Keuruun kaupunki on saanut Kaivoslahden linnustokunnostukseen Kunta- ja Järjestö-HELMI-avustusta, eikä vaadittu pesimäsaarten poistaminen ole mahdollista. Keurusselän ympäristönsuojelijaostolla ei ole keinoja puuttua uhanalaisen (vaarantunut, VU) naurulokin pesintään Ketveleenlahden-Kaivoslahden alueella. Elinkeinotoiminnalle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi Keurusselän ympäristönsuojelijaosto voi osallistua esimerkiksi BirdAlert-karkottimen hankintakustannuksiin niin, että avustus on 50 % kustannuksista, kuitenkin enintään 1000 euroa.</p>
Selostus	<p>Keuruun kaupunginhallitus ja Keurusselän ympäristönsuojelijaosto ovat saaneet Keuruun Kaivoslahden lokkiyhdyksunnan aiheuttamia haittoja koskien kaksi valitusta, joissa vaaditaan toimenpiteitä haittojen poistamiseksi ennen seuraavaa pesimäkautta. Koetut haitat ovat melu, sotkemis- ja hygieniahaitta sekä elinkeinotoiminnalle, mansikanviljelylle, lisääntyneet haitat, kun linnut nokkivat marjoja. Valitusten taustalla on syksyllä 2023 toteutettu Kaivoslahden linnustokunnostus, jossa umpeenkasvaneelle Kaivoslahden länsilaidalle ruopattiin avovesialueita ja ruoppausmassoista tehtiin 15 pesimäsaareketta linnuille. Ketvelahden-Kaivoslahden lintujen pesimä- ja kerääntymäalue on arvioitu paikallisesti arvokkaaksi lintualueeksi (paikallisesti tärkeät lintualueet-hanke 2017), mutta</p>

Kaivoslahden arvoa heikensi umpeenkasvu. Linnustokunnostukseen Keuruun kaupunki sai Kunta- ja Järjestö-HELMI-avustusta. Keurusselän ympäristönsuojelijaosto käsittelee valitukset, koska on hallinnoinut Kaivoslahden linnusto- ja melontareittikunnostusta.

Lokkiyhdykskunnassa on kysymys naurulokeista.

Ympäristönsuojelutarkastaja pyysi lausuntoa naurulokkikannan kehityksestä alueella sekä keinoista naurulokkien aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi linnustokunnostuksen suunnitteleelta Aallokas Oy:ltä, joka myös toteuttaa Kaivoslahden linnustoseurantaa. Lausunnon mukaan Kaivoslahden uusilla saarekkeilla oli kesällä 2024 ainakin 173 naurulokin pesää. Aikuisia lintuja laskettiin enimmillään 340 yksilöä, mutta niiden todellinen määrä oli todennäköisesti 350–400 yksilöä. Naurulokkeja on pesinyt Kaivoslahdella ainakin 1960-luvulta alkaen. Ainakin 1990-luvulta alkaen pesinnät ovat toisinaan olleet Ketveleenlahden puolella tai molemmilla puolilla Ketveleenkannasta. Pesintöjä on ollut lähes joka vuosi, mutta määriä ei ole laskettu vuosittain. Kirjattujen havaintojen mukaan määrä on vaihdellut välillä 15–150 paria (30–300 yksilöä). Vuoden 2017 paikallisesti tärkeät lintualueet -hankkeessa naurulokit laskettiin melko tarkasti, jolloin Kaivoslahdella nähtiin 71 pesää ja Ketveleenlahdella ainakin 70 pesää. Silloin yhdyskuntien yhteiskoko oli siis lähes vuoden 2024 luokkaa. Pesintöjen onnistuminen vaikuttaa paljon kesä-heinäkuun lokkimääriin, sillä lokit usein poistuvat pesimäpaikalta pesintöjen epäonnistuessa. Kaivoslahden saarekkeet tehtiin pesintätuloksen parantamiseksi ja oletus on, että naurulokit ovat lahdella toukokuun alusta heinäkuun alkupuolelle.

Linnustokunnostuksen tavoitteista Aallokas Oy:n lausunnossa todetaan, että lintuvesikunnostuksen päätavoite oli saada Kaivoslahdelle vakituinen naurulokkiyhdykskunta, joka suurena pesiä puolustavana joukkona suojaa muiden vesilintujen pesiä pedoilta. Naurulokkiyhdykskunta sekä houkuttelee sorsia pesimään että parantaa niiden pesimätulosta. Lähes kaikkien sorsalintujen kannat ovat voimakkaasti vähentyneet (Suomessa) jo 1990-luvulta alkaen, joten jo vähentymisen pysäyttäminen tai pienikin runsastuminen on lintuveden suojelussa hyvä tulos. Myös naurulokit ovat valtakunnallisesti vähentyneet merkittävästi ja laji on määritelty uhanalaiseksi. Kaivoslahdella sorsamäärät olivat hieman suurempia lintuvesikunnostuksen jälkeen 2024 (10 paria) kuin ennen kunnostusta 2022 (6 paria). Vuonna 2022 pesinnät onnistuivat erityisen hyvin ja molempina vuosina nähtiin neljä poikuetta. Sorsamääriä pyritään lisäämään ja pesintätulosta parantamaan myös muun muassa syksyllä 2024 asennetuilla tekopesillä.

Naurulokeista voi olla haittaa esimerkiksi viljelyksille, asutukselle tai virkistyskäytölle. Myös Aallokas Oy:n lausunnossa todetaan, ettei lokkien karkottaminen ei toivotuilta alueilta ole helppoa, mikäli lintuja alueelle houkuttelevaa tekijää ei voida poistaa. Perinteiset karkotustavat toimivat yleensä vain hetkellisesti. Pysyvän karkotustavan keksiminen vaatii sekä tilanteen tarkkaa seuraamista ja innovatiivisuutta että sopivat olosuhteet. Joskus se voi onnistua esimerkiksi koiran avulla, mutta aina keinoa ei ole. Melko uusi BirdAlert-merkkinen karkotin on osoittautunut joissain tapauksissa

toimivaksi ja sitä on suositeltu muun muassa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen päätöksessä (VARELY/3146/2024) koskien naurulokkien tappamiseksi haettua lupaa Ruovedellä. Laite voi hyvinkin toimia, mutta kokemus siitä on toistaiseksi vähäistä.